

แบบฝึกทักษะ

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เล่มที่ ๑

คำประสม

นางญาณันธร ปัดสาโก
ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนเสิงสาง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๑

คำนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ เราใช้ภาษาไทยสื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน ใช้ภาษาประกอบกิจกรรมงานต่างๆ ทั้งที่เป็นส่วนตัว ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทย จึงต้องสอนเพื่อเป็นการสื่อสาร ให้มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่อไป

แบบฝึกทักษะ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ คำประสม ที่จัดทำขึ้น ผู้เขียนได้ศึกษาแนวทางในการจัดทำสาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษา ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะเล่มนี้จะเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

ญาณันธร ปัดสาโก

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
สารบัญ	๒
คำชี้แจง	๓
บทบาทของครู	๔
บทบาทของนักเรียน	๕
สิ่งที่ครูและนักเรียนต้องเตรียม	๖
สาระการเรียนรู้	๓๗
ขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ	๔
แบบทดสอบก่อนเรียน	๔๙
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน	๑๒
ใบความรู้	๑๓
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑	๒๐
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๒	๒๑
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๓	๒๒
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๔	๒๓
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๕	๒๔
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๖	๒๕
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๗	๒๖
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๘	๒๗
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๙	๒๘
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑๐	๒๙
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑๑	๓๑
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑๒	๓๒
แบบทดสอบหลังเรียน	๓๓
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน	๓๖
ภาคผนวก	๓๗
บรรณานุกรม	๕๒

คำชี้แจง

๑. เอกสารฉบับนี้เป็นแบบฝึกทักษะ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๒ คำซ้ำ ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ ๑๒ กิจกรรม เฉลยแบบฝึกทักษะ แบบทดสอบหลังเรียน ดังนี้

๒. แบบฝึกทักษะชุดนี้ ประกอบด้วย

- คำนำ
- สารบัญ
- คำชี้แจง
- บทบาทของครู
- บทบาทของนักเรียน
- สิ่งที่คุณและนักเรียนต้องเตรียม
- สาระการเรียนรู้
- ขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ
- แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน
- ใบความรู้
- แบบฝึกทักษะ
 - เฉลยแบบฝึกทักษะ
 - เฉลยทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน
- บรรณานุกรม

๓. แบบฝึกทักษะนี้ ใช้เวลาในการเรียนรู้ ๓ ชั่วโมง

บทบาทของครู

เพื่อให้แบบฝึกทักษะ วิชาภาษาไทย เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย สำหรับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มที่ ๒ เรื่อง คำซ้ำ มีประโยชน์กับนักเรียนสูงสุด ครูผู้สอน
ควรปฏิบัติดังนี้

๑. แบบฝึกทักษะมีทั้งหมด ๑๒ กิจกรรม ใช้สอนในชั่วโมงสอนปกติ
จำนวน ๓ ชั่วโมง โดยให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกทักษะเป็นรายบุคคล
 ๒. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานก่อนเรียน
ของนักเรียน
 ๓. หากพบว่านักเรียนคนใดยังทำแบบฝึกทักษะไม่เสร็จ ให้นำไปทำเป็น
การบ้านโดยครูและผู้ปกครองร่วมมือกันคอยดูแลตรวจผลงานอย่างใกล้ชิด
 ๔. กรณีที่นักเรียนขาดเรียนในวันที่ทำการฝึก ครูต้องให้นักเรียนทำแบบฝึก
ทักษะจนครบและในกรณีที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด ให้ครูทำการสอนซ่อมเสริม
เป็นรายบุคคลอีกครั้ง
 ๕. เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้ว ครูตรวจความถูกต้องและให้แก้ไข
เมื่อพบข้อบกพร่องเป็นรายบุคคลทันที
 ๖. หากนักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จก่อนเวลากำหนด ครูควรให้นักเรียน
ศึกษาใบความรู้ในแบบฝึกทักษะเล่มต่อไป
 ๗. นำแบบฝึกทักษะที่นักเรียนทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว และแก้ไขถูกต้องแล้ว
จัดเก็บไว้ที่มุมผลงานเพื่อให้นักเรียนไว้ทบทวนความรู้
 ๘. หลังจากนักเรียนทำแบบฝึกทักษะเสร็จแล้ว ครูต้องทำการทดสอบ
หลังเรียน
- จากนั้นจึงสรุปผลการเรียนรู้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การเขียน
สะกดคำเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หากพบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์ ครูควรทำ
การสอนซ่อมเสริมอีกครั้งเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม

บทบาทของนักเรียน

๑. ฟังคำชี้แจงจากครูตามขั้นตอนกระบวนการ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
๓. ศึกษาใบความรู้ และทำแบบฝึกทักษะให้ครบทุกแบบฝึกทักษะ โดยไม่ต้องรีบร้อน
๔. ทำแบบทดสอบท้ายหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
๕. นักเรียนต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยไม่เปิดดูเฉลยท้ายเล่มก่อนทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกทักษะและแบบทดสอบหลังเรียน
๖. ครูเฉลยคำตอบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ว่าทำไมตนเองตอบข้อนี้ ให้เหตุผลมาเพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนกล้าแสดงออก ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
๗. กำหนดเวลาเรียน ๓ ชั่วโมง
๘. สรุปผลคะแนน

สิ่งที่ครูและนักเรียนต้องเตรียม**สิ่งที่ครูต้องเตรียม**

๑. ครูต้องเตรียมสถานที่ (ห้องเรียน)
๒. ครูต้องเตรียมและตรวจสอบว่าแบบฝึกทักษะ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีกิจกรรมต่างๆ ครบถ้วนหรือไม่
๓. แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน พร้อมเฉลย สำหรับนักเรียนทุกคน
๔. ปากกา ดินสอ กระดาษ

สิ่งที่นักเรียนต้องเตรียม

๑. อุปกรณ์การเรียน ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด
๒. สมุดบันทึก

แบบฝึกทักษะเรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย

วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ๒๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เล่มที่ ๑ คำประสม

สาระการเรียนรู้

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

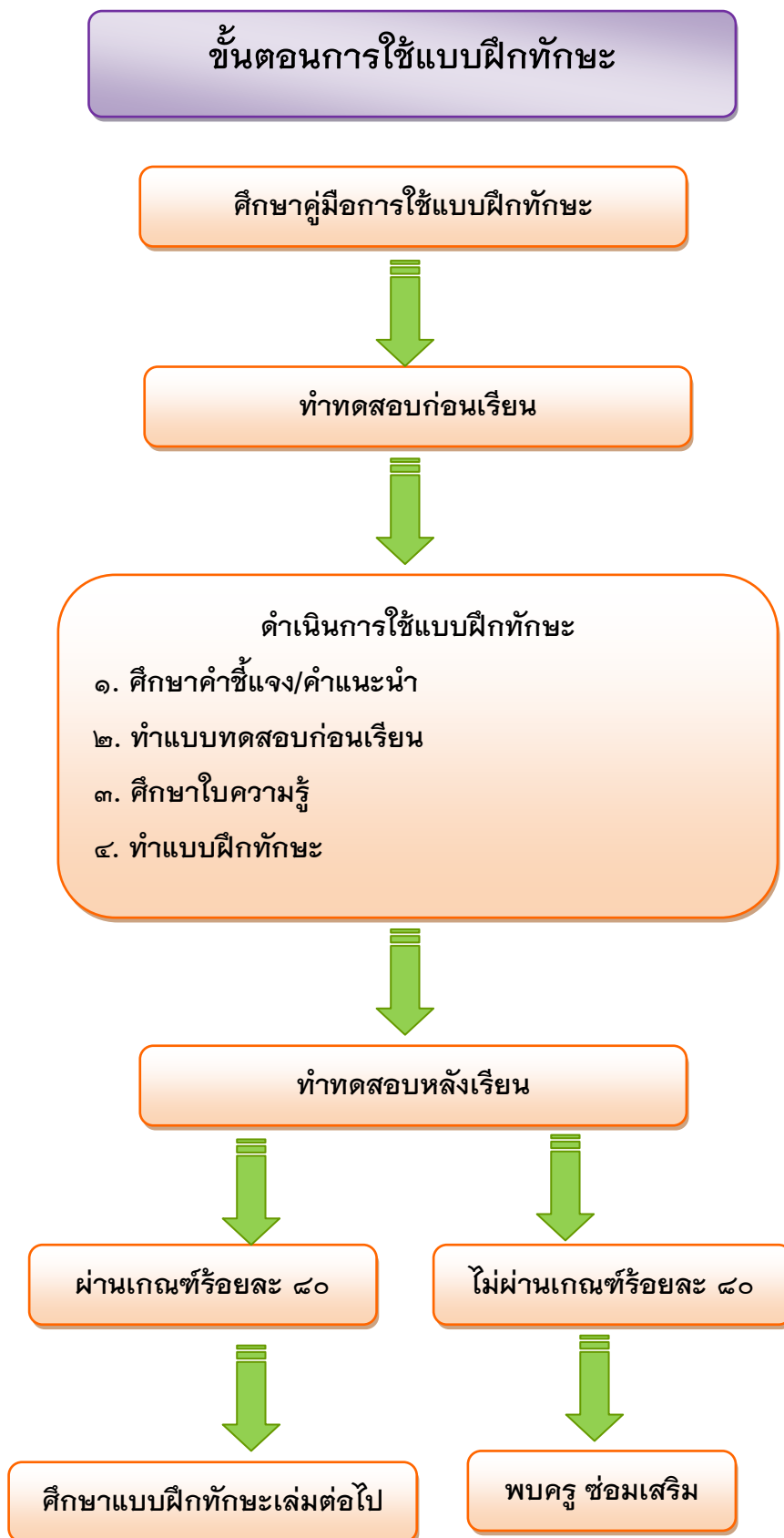
มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ม.๑/๑ การสร้างคำในภาษาไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถบอกลักษณะการสร้างคำซ้ำได้
๒. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำซ้ำได้ถูกต้อง
๓. นักเรียนสามารถใช้เครื่องหมายไ้มยม (ฯ) ได้ถูกต้อง
๔. นักเรียนสามารถเขียนคำซ้ำได้ถูกต้อง
๕. นักเรียนสามารถแต่งประโยคโดยใช้คำซ้ำได้

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง คำประสม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที

คำชี้แจง

๑. ข้อสอบมีจำนวน ๑๐ ข้อ เป็นข้อสอบ ชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)

๑. ข้อใดเป็นคำประสมทุกคำ

- ก. คนคร่ำ คนรถ คนเดิน
- ข. ตาปลา ตาน้ำ ตาซำ
- ค. รถราง รถขยะ รถเมล์
- ง. เรือฟ่ง เรือหางยาว เรือผี

๒. ข้อใดไม่มีคำประสม

- ก. อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
- ข. แม่รักลูกลูกก็รู้ยู่ว่ารัก คนอื่นสักหมีนแสนไม่แมนเหมือน
- ค. ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ เจ้าจงอุตส่าห์ทำสม่าเสมียน
- ง. เทียนดอกไม้ไข่มะพร้าวพร้อม น้ำมันหอมแบ่งปรุงฟุ้งทั่วห้อง

๓. ข้อใดมีคำประสมมากที่สุด

- ก. ผู่นางนวลบินอ่อนร่อนเวหา
- ข. คาคเข้มขัดนริภัยปลดภัยจริงหรือ
- ค. ดาวเทียมช่วยในการสื่อสารได้มาก
- ง. ภาพเขียนภาพนี้ทำให้ชื่อเสียงเขากระฉ่อน

๔. คำประสมในข้อใดแสดงความหมายในทางไม่ดี

- ก. ตาไว
- ข. หูไว
- ค. มือไว
- ง. ปัญญาไว

๕. ข้อใดไม่ใช่คำประสม

- ก. ไม้จิ้มฟัน
- ข. เรือรบหลวง
- ค. น้ำตาลมะพร้าว
- ง. หมูเห็ดเปิดไก่

๖. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำกริยากับคำกริยา

- ก. น้ำกะทิ วงแขน
- ข. ม้านั่ง บ้านนอก
- ค. ขongกลาง ดวงตรา
- ง. กันชน ดีซิง

๗. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำนามกับคำวิเศษณ์

- ก. ว่ากล่าว ดูถูก
- ข. มดแดง ม้าเร็ว
- ค. อยู่ไฟ ไฟฉาย
- ง. ยืนดี วิ่งเร็ว

๘. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำไทยแท้ประสมกับคำภาษาอังกฤษ

- ก. ถนนหลวง
- ข. พวงหรีด
- ค. บั้งแตรก
- ง. สวนสัตว์

๙. คำประสมในข้อใดเป็นคำวิเศษณ์ที่เกิดจากคำไทยแท้กับคำที่มาจากภาษาอื่น

- ก. ใจดี
- ข. ใจร้าย
- ค. ใจกุศล
- ง. ใจปลาซิว

๑๐. คำในข้อใดเป็นคำประสมชนิดคำนามทุกคำ

- ก. ห่อหมก ก้นสาด
- ข. ที่นอน กินที่
- ค. หวานเย็น บกพร่อง
- ง. บาดตา ขวัญหาย

ตั้งใจทำแบบทดสอบ
กันนะ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
แบบฝึกทักษะ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำประสม

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑/..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนที่ได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ พอใช้
☐ ปรับปรุง

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(นางญาณันธร ปัดสาโก)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง ๙-๑๐

คะแนนระหว่าง ๗-๘

คะแนนระหว่าง ๕-๖

คะแนนระหว่าง ๐-๔

อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

อยู่ในเกณฑ์ ดี

อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

ใบความรู้ เรื่อง คำประสม

คำประสม คือ คำที่สร้างจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไป เกิดเป็นคำใหม่มีความหมายใหม่ แต่ยังมีเค้าของความหมายเดิม ส่วนมากมักเป็นการประสมคำระหว่างคำไทยกับ คำไทย แต่อาจมีคำประสมบางคำที่ประสมระหว่างคำไทยกับคำภาษาอื่น เช่น

การเกิดคำประสมในภาษาไทย

คำไทยประสมกับคำไทย เช่น

ไฟ + พ้า	เป็นคำใหม่คือ	ไฟฟ้า
ฝน + หลวง	เป็นคำใหม่คือ	ฝนหลวง
รถ + ไฟ	เป็นคำใหม่คือ	รถไฟฟ้า
ถือ + ท้าย	เป็นคำใหม่คือ	ถือท้าย
ดอก + เบี้ย	เป็นคำใหม่คือ	ดอกเบี้ย
ชั้น + หมา	เป็นคำใหม่คือ	ชั้นหมา
ปาก + แข็ง	เป็นคำใหม่คือ	ปากแข็ง

คำประสมที่มาจากคำภาษาอื่น ได้แก่

เทพ + เจ้า	เป็นคำใหม่คือ	เทพเจ้า
ราช + วัง	เป็นคำใหม่คือ	ราชวัง
พล + เมือง	เป็นคำใหม่คือ	พลเมือง
รถ + เมล์	เป็นคำใหม่คือ	รถเมล์
ห้อง + โซว์	เป็นคำใหม่คือ	ห้องโซว์
เคมี + ภัณฑ์	เป็นคำใหม่คือ	เคมีภัณฑ์

ยังมีคำประสมที่ขึ้นต้นด้วย นัก เครื่อง ช่าง ชาว การ ความ เช่น

ชาวนา (ประสม)	➔	ชาว + นา มูล + มูล
ช่างประปา (ประสม)	➔	ช่าง + ประปา มูล + มูล
นักโทษ (ประสม)	➔	นัก + โทษ มูล + มูล
เครื่องดนตรี (ประสม)	➔	เครื่อง + ดนตรี มูล + มูล
การเรียน (ประสม)	➔	การ + เรียน มูล + มูล
ความดี (ประสม)	➔	ความ + ดี มูล + มูล

ลักษณะของคำประสม

๑. เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน แล้วเกิดความหมายใหม่แต่ยังมีเค้าความหมายเดิมอยู่ เช่น

คำไทยประสมกับคำไทย เช่น

ฝนหลวง ดาวเทียม สวนป่า สวนงู ผู้สื่อข่าว

คำไทยประสมกับคำบาลี - สันสกฤต เช่น

มฤตมาศ ราชโองการ มหกรรมบันเทิง พระราชดำรัส

คำประสมที่มาจากภาษาอังกฤษ เช่น

เคมีภัณฑ์ โปรแกรมหนัง รถทัวร์ เครื่องคอมพิวเตอร์

๒. คำมูลที่นำมาประสมกันทำหน้าที่เป็นคำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ ฯลฯ เช่น

คำนาม เช่น หัวใจ รถไฟ หัวหน้า ชนหมาก

คำกริยา เช่น ดีใจ ต่อว่า ยกเลิก ชัดคอ เดินเล่น

คำวิเศษณ์ เช่น ชี้แจง หัวร้อน มือไว ใจง่าย

๓. คำมูลที่นำมาประสมกันนั้น คำที่มีความหมายหลักจะอยู่ต้น คำหลังจะเป็นคำขยาย เช่น

ม้าเร็ว ลูกน้ำ ผลผลิต เรือฟาง แม่ครัว

๔. คำประสมที่ย่อจากใจความมาก ๆ เช่น

ชาวเมือง ย่อมาจาก คนที่อยู่ในเมือง

ช่างทอง ย่อมาจาก คนที่ชำนาญในการทอง

คำประสมชนิดนี้ จะมีคำต่อไปนี้ประกอบอยู่ข้างหน้า คือ ชาว นัก ช่าง หมอ การ ความ ของ ผู้ ที่ เครื่อง เช่น

นัก นักร้อง นักเขียน นักเรียน นักสู้

ชาว ชาวบ้าน ชาวเมือง ชาวนา ชาววัง

ช่าง ช่างไม้ ช่างเสริมสวย ช่างไฟฟ้า ช่างทาสี

หมอ หมอหู หมอความ หมอผี หมอนวด

การ การบ้าน การเมือง การไฟฟ้า การคลัง

ความ	ความดี	ความชั่ว	ความสุข	ความทุกข์	ความรู้
ผู้	ผู้ใหญ่	ผู้ดี	ผู้อำนวยความสะดวก	ผู้น้อย	ผู้ร้าย
ของ	ของใช้	ของไหว้	ของเล่น	ของชำร่วย	ของกิน
เครื่อง	เครื่องหมาย	เครื่องบิน	เครื่องมือ	เครื่องเขียน	เครื่องครัว
ที่	ที่นอน	ที่ดิน	ที่เขียนหรือ	ที่เที่ยว	ที่พัก

๕. คำมูลที่นำมาประสมกันมาจากคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ และคำบุพบท ก็ได้ เช่น

คำตั้งเป็นคำนามหรือสรรพนาม เช่น

พ่อครัว แม่บ้าน พระคุณท่าน มดแดง ผู้ดี บ้านนอก

คำตั้งเป็นคำกริยา เช่น

ท่องจำ ตื่นเต้น กินตัว เข้าใจ งอกงาม
อวดดี ตกต่ำ

คำตั้งเป็นคำวิเศษณ์ เช่น

ดำแดง อ่อนหวาน สองใจ สามตา หลายใจ

คำตั้งเป็นบุพบท เช่น

กลางบ้าน ข้างถนน ต่อหน้า

๖. คำที่นำมาประสมต้องเขียนต่างกัน เช่น

พ่อ + มด พ่อมด

๗. คำที่นำมาประสมกันต้องมีความหมายต่างกัน เช่น

เตา (นาม) + รีด (กริยา) เตารีด

๘. เมื่อประสมคำแล้วจะได้ศัพท์ใหม่ มีความหมายใหม่ที่คล้ายเนื้อความเดิม เช่น

ราว + ตาก + ผ้า ราวตากผ้า หมายถึง ไม้หรือเส้นราวเอาไว้ตากผ้า

รถ + ด่วน รถด่วน หมายถึง รถที่วิ่งด้วยความเร็วสูงเป็นพิเศษ

วิธีสร้างคำประสม

๑. คำนาม ประสมกับ คำวิเศษณ์ เช่น มดแดง รถม่วง น้ำแข็ง หัวอ่อน
๒. คำนาม ประสมกับ คำกริยา เช่น ผ้าไหว้ ไม้เท้า ม้านั่ง ของกินเล่น
๓. คำนาม ประสมกับ คำนาม เช่น แกงไก่ น้ำส้ม คนไข้ หีบเพลง
๔. คำนาม ประสมกับ คำบุพบท เช่น คนกลาง เมืองนอก ความหลัง เครื่องใน
๕. คำนาม ประสมกับ คำกริยา เช่น วิ่งเต้น ต้มยำ พิมพ์ดีด วาดเขียน
๖. คำนาม ประสมกับ คำคุณศัพท์ เช่น เสื้อยืด สันสูง แกงร้อน ชั่นต่ำ
๗. คำกริยา ประสมกับ คำนาม เช่น กินเส้น วางใจ ถือตัว นอนใจ
๘. คำวิเศษณ์ ประสมกับ คำนาม เช่น ดีใจ หลายใจ แข็งข้อ อ่อนใจ
๙. คำบุพบท ประสมกับ คำนาม เช่น นอกใจ นอกคอก เหนือหัว ใต้เท้า
๑๐. นอกจากนี้ยังสามารถนำเอาคำภาษาต่างประเทศมาประสมกับคำไทยได้อีกด้วย เช่น เหยือกน้ำ (อังกฤษกับไทย) รถเมล์ (บาลีกับอังกฤษ) พวงหรีด (ไทยกับอังกฤษ) ตู้โชว์ (ไทยกับอังกฤษ)

ข้อสังเกตคำประสม

๑. คำที่นำมาประสมกันต้องมีความหมายใหม่เกิดเป็นศัพท์ใหม่ขึ้นมา
๒. คำที่นำมาประสมกันแล้วไม่มีความหมายใหม่ ไม่เกิดศัพท์ใหม่อย่างนี้ไม่เรียกคำประสม อาจเป็นวลีหรือประโยคก็ได้ เช่น
 - ก. หางเสือของเรือลำนั้นหลุดแล้ว หางเสือเป็นคำประสมคือ ส่วนท้ายเรือ
 - ข. หางเสือตัวนั้นถูกตัดจนขาดแล้ว หางเสือไม่เป็นคำประสม เพราะมีความหมายเหมือนเดิมคือหางของเรือ
 - ค. พี่เลี้ยงคนใหม่มาทำงานเป็นวันแรก พี่เลี้ยงเป็นคำประสมเพราะเกิดศัพท์ใหม่ มีความหมายใหม่ว่า คนดูแล คนช่วยเหลือ
 - ง. พี่เลี้ยงน้อง เพราะคุณแม่ไปงานศพ พี่เลี้ยง ไม่เป็นคำประสม เพราะไม่เกิดศัพท์ใหม่ เป็นประโยคคือ พี่ (ประธาน) เลี้ยง (กริยา) น้อง (กรรม)

ทบทวนความเข้าใจ

น้ำเน่า	<u>ไม่ใช่คำประสม</u> เพราะความหมายไม่เปลี่ยนจากคำเดิม หมายถึง น้ำ แสดงอาการ เน่า เป็นประโยค
น้ำค้าง	<u>เป็นคำประสม</u> หมายถึง ไอน้ำในอากาศที่ถูกความเย็น แล้วหยาดลงมาค้างบนใบไม้ใบหญ้า
แม่ป่วย	<u>ไม่ใช่คำประสม</u> เพราะความหมายเหมือนคำมูลเดิม หมายถึง แม่ ป่วย เป็นประโยค
แม่พิมพ์	<u>เป็นคำประสม</u> หมายถึง แม่แบบ
เครื่องดับ	<u>ไม่ใช่คำประสม</u> เพราะความหมายเหมือนคำมูลเดิม หมายถึง เครื่อง แสดงอาการ ดับ เป็นประโยค
เครื่องบิน	<u>เป็นคำประสม</u> หมายถึง อากาศยานชนิดหนึ่ง

ตัวอย่างคำประสม

โรงรถ	เรืออวน	ชั้นหมาก	ข้าวหมาก	น้ำปลา
นาุ้ง	กล้วยปิ้ง	ข้าวตาก	ถั่วตัด	ไข่ทอด
ยาถ่าย	รถเข็น	น้ำหวาน	แกงจืด	ยาดำ
น้ำหอม	รถด่วน	เรือเร็ว	พัดโบก	บุกเบิก
กันสาด	รำซัด	แก้ไข	เรียงพิมพ์	ชั้นบน
คนนอก	น้ำเหนือ	ภาคใต้	หมาใน	ของกลาง
ลำไฟ	ต้นหน	คุณนาย	คุณพระ	ขาประจำ
สายสร้อย	หวานเย็น	เปรี้ยวหวาน	เชียวหวาน	พลเมือง
พวงหรีด	ตักบาตร			

คำประสมบางคำอาจมีโครงสร้างเหมือนกับประโยค เช่น แก้วอีโยก ห้องอัดเสียง โต๊ะเขียนหนังสือ ไม้แคหู่ แต่ไม่สามารถเป็นประโยคได้เพราะประธานไม่สามารถทำกริยาด้วยตนเองได้ แต่มีคำประสมบางคำสามารถเป็นประโยคได้ เช่น คนเก็บขยะ รถบดถนน พนักงานเก็บตัว

สรุป

คำประสม คือ คำมูลสองคำขึ้นไปประสมกัน เกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่
เช่น

น้ำ + ยา + ล้าง + จาน

น้ำยาล้างจาน

ไม้ + แขนว + เลื้อย

ไม้แขนวเลื้อย

คำมูลสองคำขึ้นไปรวมกันไม่เกิดคำใหม่ ไม่เกิดความหมายใหม่
ไม่ใช่คำประสม เช่น

หางเสือ

หมายถึงหางของเสือ เป็นวลีไม่ใช่คำประสม

หางเสือ

หมายถึงหางเสือเรือ เป็นคำประสม

ผ้าขาว

หมายถึงผ้าสีขาว เป็นวลีไม่ใช่คำประสม

น้ำขาว

หมายถึงน้ำเมา เป็นคำประสม

ปูตาย

หมายถึง ปูแสดงอาการตาย เป็นประโยค
ไม่ใช่คำประสม

ปูม้า

หมายถึง ปูทะเลชนิดหนึ่ง เป็นคำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากลักษณะของการสร้างที่กำหนดให้

ตัวอย่าง เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน แล้วเกิดความหมายใหม่แต่ยังมี
เค้าความหมายเดิมอยู่ เช่น เสื้อผ้า ผลไม้

๑. คำมูลที่นำมาประสมกันทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์

เช่น.....

๒. คำมูลที่นำมาประสมกันนั้น คำที่มีความหมายหลักจะอยู่ต้น คำหลังจะเป็นคำขยาย

เช่น.....

๓. คำประสมที่ย่อจากใจความมาก ๆ

เช่น.....

๔. คำมูลที่นำมาประสมกันมาจากคำตั้งเป็นคำนามหรือสรรพนาม

เช่น.....

๕. คำที่นำมาประสมต้องเขียนต่างกัน

เช่น.....

๖. คำที่นำมาประสมกันต้องมีความหมายต่างกัน

เช่น.....

๗. เมื่อประสมคำแล้วจะได้ศัพท์ใหม่ มีความหมายใหม่ที่คล้ายเนื้อความเดิม

เช่น.....

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกวิธีสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้เกิดจากคำใดประสมกัน

ตัวอย่าง

ถือ + ตัว

เกิดจากคำกริยา ประสมกับ คำนาม

๑. รถ + ไฟ

.....

๒. สถานี + โทรศัพท์

.....

๓. ชัด + คอ

.....

๔. ใจ + ง่าย

.....

๕. เต่า + แก๊ส

.....

๖. ตีน + เต็น

.....

๗. อ่อน + หวาน

.....

๘. สอง + ใจ

.....

๙. กลาง + บ้าน

.....

๑๐. มด + แดง

.....

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้อย่างน้อยข้อละ ๔ คำ

คำ	คำประสม
ขีด	
ก้าว	
ข่ม	
ติด	
แข็ง	
น้ำ	
ดาว	
ลูก	
แม่	
ช่าง	

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมโดยหาคำมารวมกับคำที่กำหนดให้

๑.ต้นซีมท่า.....

๒. ห้อง.....โรงใจ

๓. ของ..... ลูก.....ฟ้า

๔.หายเปาส่ง

๕. ใจ.....เครื่องเชื่อม

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมายถูก ✓ หน้าคำที่เป็นคำประสมและทำเครื่องหมายกากบาท ✗ หน้าคำที่ไม่ใช่คำประสม

.....๑. คนใช้

.....๒. เต็บโต

.....๓. ออกแตก

.....๔. แซกยาม

.....๕. พรรณนา

.....๖. หมอผี

.....๗. น้ำใจ

.....๘. สะดวก

.....๙. หุงต้ม

.....๑๐. เงินสด

.....๑๑. แพรพราว

.....๑๒. ตกใจ

.....๑๓. ฟองน้ำ

.....๑๔. ปากคอก

.....๑๕. น้ำหวาน

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำต่อไปนี้ แล้วนำคำที่เป็นคำประสมไปเขียนลงในกรอบสี่เหลี่ยมตามที่กำหนดให้

ลงแดง	เปรี้ยวหวาน	วุ้นเส้น	ไต้ดิน	เนื้อตัว
มูมมาม	ซู้ซ่า	จู้จี้	แพรวพราว	เทอะทะ
นอกคอก	ยี้มหวาน	เพื่อนฝูง	ชั้นบน	รวดเร็ว
เฮฮา	พึมพำ	ปากบั่น	อยู่ยี่	เยอะแยะ
ภาคเหนือ	นอกทาง	ผัดเผ็ด	หวานเย็น	ซึ่งหน้า
โหรงเหรง	ปึงปึง	กักขัง	ซื้อตรง	พี่น้อง

คำประสม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่เป็นคำประสม

๑. น้ำฝน	น้ำอัดลม	น้ำเน่า	๒. ห่อหมก	ห่อขนม	ห่อของ
๓. บ้านนอก	บ้านแม่	บ้านสวย	๔. คนใช้	คนนอน	คนมาก
๕. ต้นไม้	ต้นห้อง	ต้นมะขาม	๖. ของขวัญ	ของแพง	ของเธอ
๗. ดอกเบี้ย	ดอกไม้	ดอกหอม	๘. ไฟฟ้า	ไฟดับ	ไฟสว่าง
๙. ลมพัด	พัดลม	ลมแรง	๑๐. ปากกา	สมุด	กระเป๋า

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X ลงบนช่องที่เป็นคำประสม ในตารางต่อไปนี้

ห้องน้ำ	ไฟฟ้า	ไก่อฟ้า	พ่อตา	ปากร้าย
ใจบุญ	ทุนทรัพย์	รถไฟ	แขกยาม	นักธรรม
แม่มด	ใต้เท้า	มีดโกนหวด	หม่อมฉัน	พระคุณเจ้า
อกแตก	หลับนอน	ดิฉัน	บนล่าง	กินอยู่
หัวหมุน	อึ้งว้าย !	ใจเย็น	โกรธแค้น	กางเกง

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากปริศนาคำทายอะไรเอ๋ย ที่ขึ้นต้นด้วย “เจ้า”

๑. มีมาดั้งเดิม เริ่มชายคนแรก ไปไหนไม่แปลก ชายดิบชายดี>
๒. หรรษา ร่ารวย รูปสวยต่างหาก ราชาลำบาก แผลงร่างเป็นกบ>
๓. กรุ่มกริมยืมพราย อันตรายอย่าใกล้ สาวสาวใส่ใจ ไกลคนพรรคนี้>
๔. แถวนี่พี่คุม ชุมนุมคนเก่ง พรรคพวกอวดเบ่ง สั่งสอนอยู่หมัด>
๕. ของดีมีค่า อุตส่าห์สะสม เจ้าของระทม รีบไปแจ้งความ>
๖. พระภูมิคุ้มครอง ผองภัยไกลห่าง เป็นสุขทุกอย่าง ทำถูกวิธี>
๗. ใหญ่ในงานนี้ พี่รับผิดชอบ กิน อยู่ งาม ตอบ ครบแล้วทั้งปวง>
๘. ใครก็ต้องเกรง เบ่งไม่ขึ้นหрок ยกเว้นแพงออก เขาจ่ายหมดเลย>
๙. เมืองจีนจากมา คำขายแข็งขัน กำไรเก็บพล้น ร่ำรวยทันตา>
๑๐. วัดข้าอย่าแตะ แต่เนาะธรรมะ กิเลสต้องละ บำเพ็ญกุศล>

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำประสมที่กำหนดให้

๑. งอกงาม

.....

๒. ช้างถนน

.....

๓. เตารีด

.....

๔. รถด่วน

.....

๕. ผู้ร้าย

.....

๖. ขึ้นหมาก

.....

๓๗. ฝนหลวง

.....

๔๘. มหกรรมบันเทิง

.....

๙๙. หัวรี้น

.....

๑๐. ม้าเร็ว

.....

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำประสม จำนวน ๑๐ คำ

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....
- ๖.....
- ๗.....
- ๘.....
- ๙.....
- ๑๐.....

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

จากข้อ ๑ - ข้อ ๕ ข้อใดไม่เป็นคำประสม

๑.	ก. ลูกคอ	ข. ลูกคิด	ค. ลูกครู	ง. ลูกครึ่ง
๒.	ก. ลูกปัด	ข. ลูกเปิด	ค. ลูกโป่ง	ง. ลูกปิ่น
๓.	ก. น้ำมัน	ข. น้ำมือ	ค. น้ำมา	ง. น้ำมันต์
๔.	ก. มือบวม	ข. มือเบา	ค. มืออ่อน	ง. มือใหม่
๕.	ก. คอแข็ง	ข. คอตก	ค. คอหอย	ง. คอหัก

จากข้อ ๖ - ข้อ ๑๐ ข้อใดเป็นคำประสม

๖.	ก. น้ำลึก	ข. น้ำล้น	ค. น้ำใจ	ง. น้ำไหล
๗.	ก. ลูกนก	ข. ลูกพ่อ	ค. ลูกวิ่ง	ง. ลูกเห็บ
๘.	ก. เลื้อยยาว	ข. เลื้อยขาด	ค. เลื้อยเก่า	ง. เลื้อยกัก
๙.	ก. บ้านพัง	ข. บ้านนอก	ค. บ้านเรา	ง. บ้านฉัน
๑๐.	ก. เรือรบ	ข. เรือร้าย	ค. เรือล่ม	ง. เรือแล่น

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง คำประสม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที

คำชี้แจง

- ข้อสอบมีจำนวน ๑๐ ข้อ เป็นข้อสอบ ชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก
- ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)

๑. ข้อใดไม่ใช่คำประสม

- ไม้จิ้มฟัน
- เรือบพหลวง
- น้ำตาลมะพร้าว
- หมูเห็ดเป็ดไก่

๒. ข้อใดเป็นคำประสมทั้งหมด

- ลูกน้ำ ฤงมือ หัวสูง
- ช่างภาพ บากบั่น ทิมดำ
- สะดวก น้ำค้าง ยางลบ
- ไม้ขีด อ้วนท้วม รหัส

๓. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำนามกับคำวิเศษณ์

- ว่างเปล่า ดูถูก
- มดแดง ม้าเร็ว
- อยู่ไฟ ไฟฉาย
- ยินดี วิ่งเร็ว

๔. ข้อใดเป็นคำประสมทุกคำ

- ก. คนครัว คนรถ คนเดิน
- ข. ตาปลา ตาน้ำ ตาซำ
- ค. รถราง รถขยะ รถเมล์
- ง. เรือฟ่ง เรือหางยาว เรือผี

๕. คำว่า “ผ้าคลุมเตียง” ในข้อใดเป็นคำประสมได้อย่างเดียว

- ก. ผ้าคลุมเตียงใหญ่ไม่มีด
- ข. หยิบผ้าคลุมเตียงหน่อย
- ค. ฉันเอาผ้าคลุมเตียงให้เขา
- ง. ฉันเอาผ้าคลุมเตียงมาให้เขา

๖. ข้อใดไม่ใช่คำประสม

- ก. ยาดม
- ข. ลมใส่
- ค. มะเร็ง
- ง. ปีนลม

๗. คำประสมในข้อใดแสดงความหมายในทางไม่ดี

- ก. ตาไว
- ข. หูไว
- ค. มือไว
- ง. ปัญญาไว

๘. ข้อใดมีคำประสมมากที่สุด

- ก. ผึ้งนางนวลบินว่อนร่อนเวหา
- ข. คาดเข็มขัดนิรภัยปลดถักยจริงหรือ
- ค. ดาวเทียมช่วยในการสื่อสารได้มาก
- ง. ภาพเขียนภาพนี้ทำให้ชื่อเสียงเขากระฉ่อน

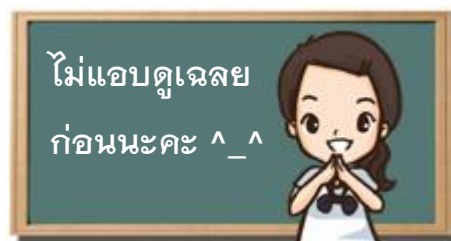

๙. ข้อใดไม่มีคำประสม

- ก. อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
- ข. แม่รักลูกลูกก็รู้ยิ่งกว่ารัก คนอื่นสักหมื่นแสนไม่แมนเหมือน
- ค. ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ เจ้าจงอุตส่าห์ทำสมาธิเย็น
- ง. เทียนดอกไม้อะไรจะพราวพร้อม น้ำมันหอมแบ่งปรุงฟุ้งทั่วห้อง

๑๐. คำประสมในข้อใดเป็นคำวิเศษณ์ที่เกิดจากคำไทยแท้กับคำที่มาจากภาษาอื่น

- ก. ใจดี
- ข. ใจร้าย
- ค. ใจกุศล
- ง. ใจปลาชิว

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย

รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำประสม

ชื่อ - นามสกุล.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑/..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนที่ได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ พอใช้
☐ ปรับปรุง

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(นางญาณันธร ปัดสาโก)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง ๙-๑๐

อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

คะแนนระหว่าง ๗-๘

อยู่ในเกณฑ์ ดี

คะแนนระหว่าง ๕-๖

อยู่ในเกณฑ์ พอใช้

คะแนนระหว่าง ๐-๔

อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง คำประสม

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	6	ง
2	ก	7	ข
3	ค	8	ข
4	ค	9	ค
5	ก	10	ก

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง คำประสม

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ก	6	ค
2	ก	7	ค
3	ข	8	ค
4	ง	9	ก
5	ง	10	ค

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากลักษณะของการสร้างที่กำหนดให้

ตัวอย่าง เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน แล้วเกิดความหมายใหม่แต่ยังมี
เค้าความหมายเดิมอยู่ เช่น เสื้อผ้า ผลไม้

๑. คำมูลที่นำมาประสมกันทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์

เช่น หัวอ่อน ใจร้าย

๒. คำมูลที่นำมาประสมกันนั้น คำที่มีความหมายหลักจะอยู่ต้น คำหลังจะเป็นคำขยาย

เช่น บ้านเรือน แม่บ้าน

๓. คำประสมที่ย่อจากใจความมาก ๆ

เช่น ช่างปูน ชาวนา

๔. คำมูลที่นำมาประสมกันมาจากคำตั้งเป็นคำนามหรือสรรพนาม

เช่น พ่อบ้าน มดดำ

๕. คำที่นำมาประสมต้องเขียนต่างกัน

เช่น แม่มด ผีเสื้อ

๖. คำที่นำมาประสมกันต้องมีความหมายต่างกัน

เช่น พัดลม เท้าไฟ

๗. เมื่อประสมคำแล้วจะได้ศัพท์ใหม่ มีความหมายใหม่ที่คล้ายเนื้อความเดิม

เช่น รถไฟฟ้า ไม้แขนเสื้อ

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกวิธีสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้เกิดจากคำใดประสมกัน

ตัวอย่าง	ถือ + ตัว	เกิดจากคำกริยา ประสมกับ คำนาม
๑. รถ + ไฟ	➡	คำนาม ประสมกับ คำนาม
๒. สถานี + โทรศัพท์	➡	คำนาม ประสมกับ คำนาม
๓. ชัด + คอ	➡	คำกริยา ประสมกับ คำนาม
๔. ใจ + ง่าย	➡	คำนาม ประสมกับ คำวิเศษณ์
๕. เต่า + แก๊ส	➡	คำนาม ประสมกับ คำนาม
๖. ตื่น + เต็น	➡	คำกริยา ประสมกับ คำกริยา
๗. อ่อน + หวาน	➡	คำวิเศษณ์ ประสมกับ คำวิเศษณ์
๘. สอง + ใจ	➡	คำนาม ประสมกับ คำนาม
๙. กลาง + บ้าน	➡	คำวิเศษณ์ ประสมกับ คำนาม
๑๐. มด + แดง	➡	คำนาม ประสมกับ คำวิเศษณ์

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้อย่างน้อยข้อละ ๔ คำ

คำ	คำประสม
ตัด	ตัดใจ ขัดจังหวะ ขัดหู ขัดตา ขัดเบา
ก้าว	ก้าวหน้า ก้าวไกล
ชม	ชมขวัญ ชมใจ ชมทอง
ติด	ติดใจ ติดอ่าง ติดร่างแห
แข่ง	แข่งข้อ แข่งเมือง แข่งตัว
น้ำ	น้ำตา น้ำปลา น้ำมัน น้ำลาย
ดาว	ดาวเทียม ดาวจระเข้ ดาวประกายพรึก
ลูก	ลูกน้อง ลูกน้ำ ลูกปลา
แม่	แม่น้า แม่ย่านาง แม่ทูนหัว
ช่าง	ช่างปั้น ช่างเครื่อง ช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมรองเท้า

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมโดยหาคำมารวมกับคำที่กำหนดให้

๑.ตื่น.....ตื่นน้ำ.....ซึมท่า.....เรือ.....

๒. ห้อง.....น้ำ.....การ.....โรงน้ำ.....ใจ

๓. ขอบ.....เล่น..... ลูก.....น้ำ.....ท้อง.....ฟ้า

๔.ขาด.....หายย่อง.....เปาชน.....ส่ง

๕. ใจ.....หาย.....น้ำมัน.....เครื่องน้ำ.....เชื่อม

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมายถูก ✓ หน้าคำที่เป็นคำประสมและทำเครื่องหมายกากบาท ✕ หน้าคำที่ไม่ใช่คำประสม

.....✓.....๑. คนไข้

.....✕.....๒. เต็บโต

.....✓.....๓. ออกแตก

.....✓.....๔. แหกยาม

.....✕.....๕. พรรณนา

.....✓.....๖. หมอผี

.....✓.....๗. น้ำใจ

.....✕.....๘. สะดวก

.....✓.....๙. หุงต้ม

.....✓.....๑๐. เงินสด

.....✕.....๑๑. แพรวพราว

.....✓.....๑๒. ตกใจ

.....✓.....๑๓. ฟองน้ำ

.....✕.....๑๔. ปากคอ

.....✓.....๑๕. น้ำหวาน

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำต่อไปนี้ แล้วนำคำที่เป็นคำประสมไปเขียนลงในกรอบสี่เหลี่ยมตามที่กำหนดให้

ลงแดง	เปรี้ยวหวาน	วุ้นเส้น	ไต้ดิน	เนื้อตัว
มูมมาม	ซู้ซ่า	จู้จี้	แพรวพราว	เทอะทะ
นอกคอก	ยี้มหวาน	เพื่อนฝูง	ชั้นบน	รวดเร็ว
เฮฮา	พึมพำ	บากบั่น	อยู่ยี่	เยอะแยะ
ภาคเหนือ	นอกทาง	ผัดเผ็ด	หวานเย็น	ซึ่งหน้า
โหรงเหรง	ปึงปึง	กักขัง	ซื้อตรง	พี่น้อง

คำประสม

ลงแดง	เปรี้ยวหวาน	วุ้นเส้น	ไต้ดิน
เนื้อตัว	นอกคอก	ยี้มหวาน	เพื่อนฝูง
ชั้นบน	รวดเร็ว	ภาคเหนือ	นอกทาง
ผัดเผ็ด	หวานเย็น	ซึ่งหน้า	เขี้ยวหวาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่เป็นคำประสม

๑. <u>น้ำฝน</u>	น้ำอัดลม	น้ำเน่า	๒. <u>ห่อหมก</u>	ห่อขนม	ห่อของ
๓. <u>บ้านนอก</u>	บ้านแม่	บ้านสวย	๔. <u>คนใช้</u>	คนนอน	คนมาก
๕. ต้นไม้	<u>ต้นห้อง</u>	ต้นมะขาม	๖. <u>ของขวัญ</u>	ของแพง	ของเธอ
๗. ดอกเบี้ย	<u>ดอกไม้</u>	ดอกหอม	๘. <u>ไฟฟ้า</u>	ไฟดับ	ไฟสว่าง
๙. <u>ลมพัด</u>	พัดลม	ลมแรง	๑๐. <u>ปากกา</u>	สมุด	กระเป๋

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X ลงบนช่องที่เป็นคำประสม ในตารางต่อไปนี้

ห้องน้ำ X	ไฟฟ้า X	ไก่อ้า X	พ่อดา X	ปากร้าย X
ใจบุญ X	ทุนทรัพย์ X	รถไฟ X	แขกยาม X	นักธรรม X
แม่มด X	ใต้เท้า X	มิดโกนหนด X	หม่อมฉัน X	พระคุณเจ้า X
อกแตก X	หลับนอน X	ดิฉัน	บนล่าง X	กินอยู่ X
หัวหมุน X	ฮู้ยว้าย ! X	ใจเย็น X	โกรธแค้น X	กางเกง

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากปริศนาคำทายอะไรเอ่ย ที่ขึ้นต้นด้วย “เจ้า”

๑. มีมาดั้งเดิม เริ่มขายคนแรก ไปไหนไม่แปลก ขายดิบขายดี	➡	เจ้าเก่า
๒. หุหรารำรวย รูปสวยต่างหาก ราชาลำบาก แปลงร่างเป็นกบ	➡	เจ้าชาย
๓. กรู้มกรีมี่ยมพราย อันตรายอย่าใกล้ สาวสาวใสใจ ไกลคนพรรคนี้	➡	เจ้าชู้
๔. แถวนี่พีคุ่ม ชุมนุ่มคนเก่ง พรรคพวกอวดเบ่ง สั่งสอนอยู่หมัด	➡	เจ้าถิ่น
๕. ของดีมีค่า อุดสำหรับสะสม เจ้าของระทม รีบไปแจ้งความ	➡	เจ้าทุกข์
๖. พระภูมิคุ้มครอง ผ่องภัยไกลห่าง เป็นสุขทุกอย่าง ทำถูกวิธี	➡	เจ้าที่
๗. ใหญ่ในงานนี้ พี่รับผิดชอบ กินอยู่ งาม ดอบ ครอบแล้วทั้งปวง	➡	เจ้าภาพ
๘. ใครก็ต้องเกรง เบ่งไม่ขึ้นหอรอก ยกเว้นแทงออก เขาจ่ายหมดเลย	➡	เจ้ามือ
๙. เมืองจีนจากมา คำขายแข็งขัน กำไรเก็บพล้น ร่ำรวยทันตา	➡	เจ้าสัว
๑๐. วัดข้าวยาตะ แต่เนาะธรรมะ กิเลสต้องละ บำเพ็ญกุศล	➡	เจ้าอาวาส

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำประสมที่กำหนดให้

๑. งอกงาม

พอสอนว่าการศึกษาทำให้ชีวิตเจริญงอกงามขึ้น

๒. ข้างถนน

เมื่อเข้าถนนเจอสุนัขโดนรถชนนอนตายอยู่ข้างถนน

๓. เตารีด

เราควรใช้เตารีดรีดผ้าครั้งละมากๆ เพื่อประหยัดไฟฟ้า

๔. รถด่วน

พี่สาวขึ้นรถด่วนกลับบ้านทุกวัน

๕. ผู้ร้าย

ผู้ร้ายที่ลอบวางระเบิดถูกจับกุมได้ตั้งแต่เมื่อคืนนี้

๖. ชั้นหมาก

ชบวนชั้นหมากแห่มาบ้านเจ้าสาวเมื่อเวลา ๐๙.๐๙ น.

๓/. ฝนหลวง

ชาวบ้านไม่มีน้ำดื่มน้ำใช้ ทำให้ทางราชการต้องทำฝนหลวงช่วยอย่างเร่งด่วน

๘. มหกรรมบันเทิง

ทางจังหวัดจัดงานมหกรรมบันเทิงเพื่อรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

๙. หัวรี้น

เด็กชายแดงเป็นเด็กหัวรี้นผู้ใหญ่เตือนอะไรไม่เคยฟังเลย

๑๐. ม้าเร็ว

ในการแข่งขันกรีฑามีม้าเร็วสนามช่วยแจ้งผลการแข่งขันที่กองอำนวยความสะดวก

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งประโยคโดยใช้คำประสม จำนวน ๑๐ คำ

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....
- ๖.....
- ๗.....
- ๘.....
- ๙.....
- ๑๐.....

(ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู)

เรื่อง คำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

จากข้อ ๑ - ข้อ ๕ ข้อใดไม่เป็นคำประสม

๑.	ก. ลูกคอ	ข. ลูกคิด	ค. ลูกครู	ง. ลูกครึ่ง
๒.	ก. ลูกปัด	ข. ลูกเปิด	ค. ลูกโป่ง	ง. ลูกปิ่น
๓.	ก. น้ำมัน	ข. น้ำมือ	ค. น้ำมา	ง. น้ำมันต์
๔.	ก. มือบวม	ข. มือเบา	ค. มืออ่อน	ง. มือใหม่
๕.	ก. คอแข็ง	ข. คอตก	ค. คอหอย	ง. คอหัก

จากข้อ ๖ - ข้อ ๑๐ ข้อใดเป็นคำประสม

๖.	ก. น้ำลึก	ข. น้ำล้น	ค. น้ำใจ	ง. น้ำไหล
๗.	ก. ลูกนก	ข. ลูกพ่อ	ค. ลูกวิ่ง	ง. ลูกเห็บ
๘.	ก. เลื้อยยาว	ข. เลื้อยขาด	ค. เลื้อยเก่า	ง. เลื้อยกัก
๙.	ก. บ้านพัง	ข. บ้านนอก	ค. บ้านเรา	ง. บ้านฉัน
๑๐.	ก. เรือรบ	ข. เรือร้าย	ค. เรือล่ม	ง. เรือแล่น

บรรณานุกรม

- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. (๒๕๔๘). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ม.๒.** (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญแนว และคณะ. (๒๕๔๘). **ภาษาไทย ม.๒.** กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- เพ็ญภา แสงสระศรี. (๒๕๔๔). **พิชิต ENTRANCE ภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : PSP.
- เพ็ญศรี จันทร์ดวง และสุวคนธ์ จงตระกูล. (๒๕๔๓). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย “ภาษาไทย”.** กรุงเทพฯ : แม็ค จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๖). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย “วรรณสารศึกษา เล่ม ๑”.** (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- วิพุธ โสภวงศ์ และคณะ. (๒๕๔๘). **ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒.** (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. (๒๕๔๘). **หลักการใช้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ ๓.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

